

Bilaga 2.3 Miljöövervakningsplan 2015

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har enligt reglementet i uppdrag att genom miljöövervakning följa och informera om tillståndet i miljön och miljöns inverkan på människors hälsa.

Miljöövervakning ger genom insamling av data och miljöanalyser besked om tillstånd och förändringar i miljön.

Resultaten används som underlag för analys av källor till miljö- och hälsopåverkan och för att bedöma vilka åtgärder som bör vidtas. Miljöövervakning möjliggör uppföljning av lagstiftning, mål och åtgärder för miljö och hälsa på lokal nivå, samt är stöd för flera av nämndens uppgifter som tillsyns- och provningsmyndighet enligt miljöbalken.

I föreliggande miljöövervakningsplan redovisas förslag till prioriterad miljöövervakning och särskilda insatser knutna till övervakningen under 2015.

Miljöövervakningen struktureras utifrån sex miljöövervakningsområden samt ett övergripande insatsområde:

- Luft – kontinuerlig luftövervakning samt övervakning inom ramen för förvaltningens särskilda klimatarbete.
- Klimatförändringar och klimatanpassning – miljöövervakning av klimatförändringar, dess effekter och klimatanpassning påbörjas under 2015.
- Mark – uppföljning av grundvattenkartering samt undersökningar inriktade på markföroreningar.
- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster – övervakning och verktyg som följer upp och beskriver växt- och djurliv, ekologiska funktioner i landskapet och ekosystemtjänster, såväl på land som i vatten.
- Miljöns inverkan på människors hälsa – med övervakning och särskilda insatser som inriktas på källor, exempelvis buller, och tillstånd i miljön som påverkar människors hälsa.
- Vatten – övervakning av miljögifter, fysikalisk kemiska kvalitetsfaktorer och ekologisk status.
- Övergripande insatser – t.ex. datalagring och publicering av miljödata.

Områdesspecifika program (nya eller uppdatering av befintliga) är på gång för övervakning av miljögifter, ekologisk status, biologisk mångfald samt mark.

Miljöövervakningen styrs av:

- EU-direktiv, nationell lagstiftning och uppsatta miljömål. Miljöövervakningen är i delar lagreglerad. Lagstadgade miljö kvalitetsnormer finns för luftkvalitet, omgivningsbuller, ekologisk och kemisk status i sjöar, vattendrag och hav samt badvatten. Flera aktiviteter i miljöövervakningsplanen har koppling till vattenmyndighetens åtgärdsprogram.
- Miljö- och hälsoutredningen, där kunskapsbrister och prioriterade källor bakom miljöproblem beskrivs.
- Stöd för tillsyn, fysisk planering och kompensationsåtgärder samt uppföljningsbehov.

Miljöövervakning finansieras i huvudsaklig med interna medel. Den övervägande delen av aktiviteterna finansieras inom miljö- och hälsoskyddsnämnden budgetram genom personalkostnader och konsultmedel, medan vissa insatser beviljas särskilda medel från kommunfullmäktige. Ett mindre antal miljöövervakningsinsatser finansieras helt eller delvis av andra nämnder inom staden eller med externa medel.

Miljöövervakningsplan 2015

ID	Miljöövervakningsinsatser Luft	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
L01	Partiklar PM10 och kvävedioxid: Uppföljning av åtgärder för att klara gällande och överskridna normer	SLB-analys	Extern finansiering	Lagreglerad och nationellt/regionalt samordnad miljöövervakning. Behovsställare: Trafikverket, Naturvårdsverket, länsstyrelser, trafikkontoret m.fl.	Kontinuerlig miljöövervakning
L02	Partiklar PM10 och kvävedioxid: Lokal luftkontroll och utvärdering av miljökvalitetsnormer för ämnen som ligger över den nedre utvärderingströskeln	SLB-analys	Finansieras inom ram	Lagreglerad miljöövervakning. Utöver PM10 samt NO2, mäts PM2,5 samt NOx, CO, O3, sot och antalet partiklar kontinuerligt. Nya rapporteringsbestämmelser för luftkvalitetsdirektiven (dir 2008/50EG och 2004/107/EG) fördes in i svensk lagstiftning och börja gälla från 1 januari 2014. Detta har inneburit ett ökat fokus på redovisning av kvalitet och spårbarhet för mätningar och beräkningar. Ett kvalitetssäkringsprogram för mätningar och beräkningar har upprättats under året i enlighet med lagkrav. Behovsställare: Stockholms stad	Kontinuerlig miljöövervakning
L03	Partiklar PM10, kvävedioxid och ozon: Regional luftövervakning och utvärdering av miljökvalitetsnormer för ämnen som ligger över den nedre utvärderingströskeln	SLB-analys	Finansieras inom ram -genom medlemsavgift till luftvårdsförbund	Lagreglerad och nationellt/regionalt samordnad regional och urban miljöövervakning. Utöver PM10 samt NO2 och O3, mäts PM2,5 samt NOx, SO2, sot och antalet partiklar kontinuerligt. Under år 2014 utökades samverkansområdet till att omfatta även Södermanlands län. Eftersom det geografiska samverkansområdet nu omfattar fyra län har förbundet bytt namn till Östra Sveriges Luftvårdsförbund. Avtalet med Östra Sveriges Luftvårdsförbund sträcker sig fram till och med år 2015. Behovsställare: Östra Sveriges Luftvårdsförbund	Kontinuerlig miljöövervakning
L05	Kunskapsutveckling: Följa och bidra med ny kunskap om luftföroreningars effekter på hälsa, miljö och klimat.	SLB-analys	Extern finansiering	SLB-analys samverkar kontinuerligt med miljömedicinska forskare för att öka kunskapen om luftföroreningars hälsoeffekter. Det som aktivt studerats de senaste åren är grova partiklars hälsoeffekter, dvs slitagepartiklar från dubbdäck, som kan leda till akuta fall av hjärt-kärlsjukdom och förtida dödsfall. Behovsställare: Naturvårdsverket, EU, forskningsprojekt i samarbete med andra organisationer	Kontinuerlig miljöövervakning
L06	Växthusgaser: Uppföljning av växthusgasutsläpp/person	Plan och miljö	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Årliga beräkningar av utsläpp samt underlag för nytt miljöprogram och ny åtgärdsplan för klimat och energi. Underlag för rapportering till Carbon Disclosure Project samt till olika internationella jämförande studier mellan städer samt ev. revidering av Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm. Behovsställare: Stadsledningskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning

ID	Miljöövervakningsinsatser Mark och grundvatten	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
M02	Mark: Markföroreningshalter i stadens parker och lekplatser	Företag	Finansieras inom ram (personalkostnad) ev. behov av konsultmedel	Visar undersökningarna 2014 att ytterligare undersökningar av parker/lekplatser är relevanta kan det komma att göras omprioriteringar av användningen av medel för markundersökningar 2015. Behovsställare: Plan och miljö, hälsoskydd	Engångsinsats
M05	Mark, grundvatten: Markföroreningar vid båtklubbars uppställningsplatser	Miljöanalys	Medel från KF krävs	Miljöövervakningsinsats för att stödja förvaltningens tillsyn på båtklubbar. Sammanställning av befintlig information kring miljögifter i anslutning till båtklubbar genomfördes i huvudsak 2012, med rapport 2013. Aktivt arbete har också gjorts inom forumet för miljösamverkan i länet, kring hur tillsynen ska bedrivas kring båtklubbar och båtbottnfärg/behandling. Under 2014 genomförde Stockholms Universitet en utredning om ansvarsfrågor och 2015 planeras samarbete med Stockholms universitet för fortsättning dels i form av utredning av spärrfärgers effektivitet och dels i form av utredning av påverkan av båtbottnfärg och markföroreningar på recipient. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, hälsoskydd	Engångsinsats
M08	Mark: Markföroreningar - undersökningar av mark med tidigare plantskolor som MIFO-klassats som riskklass 2	Företag	Medel från KF krävs	Länsstyrelsen har funnit 13 objekt inom Stockholms kommun där det tidigare funnits plantskolor som kan ha spritt bekämpningsmedel. Dessa 13 objekt kan täcka en del, en eller flera fastigheter idag. Samtliga 13 objekt är klassade som riskklass 2. Detta innebär en potentiell risk men för att avgöra om det finns någon reell risk krävs provtagning. Två av objekten provtas 2014, då det idag finns lekplatser på dessa platser, för övriga planeras provtagning 2016, med förberedelser 2015. Behovsställare: Plan o miljö.	Engångsinsats - pågående
M09	Mark: Markföroreningar - undersökningar av mark med tidigare verkstadsindustri som MIFO-klassats som riskklass 1 eller 2	Företag	Medel från KF krävs	Länsstyrelsen inventerade under 2013 objekt inom Stockholms kommun där det tidigare funnits verkstadsindustri som kan ha spritt skadliga ämnen. Objekten har delvis blivit klassade som riskklass 1 eller 2. Detta innebär en potentiell risk men för att avgöra om det finns någon reell risk krävs provtagning. Behovsställare: Plan o miljö.	Engångsinsats - pågående

ID	Miljöövervakningsinsatser Biologisk mångfald och ekosystemtjänster	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
B01	Program: Framtagande av program för övervakning av biologisk mångfald och dess koppling till ekosystemtjänster	Miljöanalys	Finansieras inom ram (personalkostnad)	Program för övervakning av tillståndet för valda delar av stadens växt- och djurliv samt dess koppling till ekosystemtjänster. Fokus på naturtyper och arter av särskild ekologisk betydelse eller känslighet. Karteringar och analyser med olika verktyg ger data till indikatorer inom bland annat miljöprogram och City Biodiversity Index. Preliminärt program har tagits fram 2013-2014 och fastställs 2015. Övervakning på landskaps-, biotop-, ekosystem- och artnivå. Ska ge kunskapsunderlag och verktyg som stöd för fysisk planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Lokalt och delvis regionalt samordnad insats. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö.	Engångsinsats - pågående
B02	Landskap: Landskapsekologiska analyser för information om särskilt värdefulla områden m.m.	Miljöanalys, plan och miljö	Finansieras inom ram (personalkostnad)	Miljöövervakning på landskapsnivå enligt preliminärt program. Stöd för stadens strategiska program, fysisk planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Kunskapsbrist identifierad i Miljö- och hälsoutredningen. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning
B03	Naturtyper/biotoper: Naturtypsövervakning med mätning och källrelaterad förändringsanalys	Miljöanalys	Konsultmedel	Miljöövervakning på naturtypsnivå enligt preliminärt program. Stöd för stadens fysiska planering, tillsyn och miljöförbättrande åtgärder. Förändringsanalys av biotoper med särskild ekologisk betydelse eller känslighet. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret	Kontinuerlig miljöövervakning
B04	Arter/artgrupper: Artövervakning – uppföljning av tillstånd och trender samt effekt av åtgärder	Miljöanalys, plan och miljö	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Miljöövervakning på artnivå enligt preliminärt program. Inventeringar och analyser med fokus på arter som lyfts i artskyddsförordningen, hotade arter samt indikatorarter. Lokalt och eventuellt delvis regionalt samordnad miljöövervakning. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, exploateringskontoret, idrottsförvaltningen.	Kontinuerlig miljöövervakning
B05	Arter/artgrupper: Ajourhållning och utveckling av ArtArken	Miljöanalys	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Inhämtning, inmatning, kvalitetssäkring samt publicering av ny data till ArtArken, Stockholms databas för observationer av skyddsvärda arter. Datafångst sker bland annat via nationella Artportalen. Anpassning av webb-applikation till nya versionen av Artportalen har inletts 2014 och fortsätter 2015. Behovsställare: Miljöanalys, plan och miljö	Kontinuerlig förvaltning

ID	Miljöövervakningsinsatser Biologisk mångfald och ekosystemtjänster forts.	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
B08	Ekosystemtjänst: Uppdatera data om avstånd mellan grönytor och förskolor samt skolor	Hälsoskydd	Finansieras inom ram (personalkostnad)	Inom tillsynen kartlägga barns tillgång till utevistelse. Nya skolor ställer krav på aktualisering av stadens kartering "Barns tillgång till lekområden". Informationen behövs som stöd för tillsyn på bygglov samt på skolor och förskolor. Sammanställning av data från 2013 har gjorts och visar på att gårdsytan skiljer sig åt mellan innerstad och ytterområden. Vissa parker är hårt belastade av många förskolor. Möte med utbildningsförvaltningen, trafikkontoret och exploateringskontoret har skett och det kan konstateras att samtliga upplever att den höga belastningen av vissa parker är ett problem. Frågan drivs vidare inom projektet "Staden i ögonhöjd". Arbete med att kartlägga förskolor och skolans användning av parker och naturområden planeras genomföras av stadsbyggnadskontoret under 2015. Behovsställare: Hälsoskydd, miljöanalys, plan och miljö.	Engångsinsats - pågående
B09	Ekosystemtjänst: Kartläggning av stadens ekosystemtjänster	Miljöanalys, plan och miljö	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Vinnovaprojektet "Urbana ekosystemtjänster - c/o City" har färdigställts och avrapporteras 2014. I samarbete med stadsbyggnadskontoret planeras kartläggning av ekosystemtjänster genom gis-analys inom projektet Stockholms urbana ekosystemtjänster. Behovsställare: Miljöanalys, hälsoskydd, plan och miljö	Engångsinsats - pågående
ID	Miljöövervakningsinsatser Klimatförändringar och klimatanpassning	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
K01	Inleda miljöövervakning av klimatförändringar, dess effekter och klimatanpassning	Miljöanalys	Finansieras inom ram (konsultmedel)	Med start 2015 påbörjas miljöövervakning av klimatförändringar och dess effekter, med fokus på extrema väderhändelser. Ett utvecklingsarbete inleds med syfte att identifiera vilka klimataspekter som ska redovisas på Miljöbarometern. I en inledande fas inventeras vilka data som finns tillgängliga, och vilka behov av kompletterande övervakning som finns. Arbetet kommer också att innefatta bearbetning och analys av grunddata. Mål att också utveckla indikatorer på klimatanpassning. Behovsställare: Miljöanalys, stadsmiljö, SLB	Kontinuerlig miljöövervakning - ny insats

ID	Miljöövervakningsinsatser Miljöns inverkan på människors hälsa	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
H02	Buller: Uppdatering av bullerkartläggning	Plan och miljö	Finansieras inom ram (konsultmedel)	Kartläggningen slutförs 2014 och publiceras 2015.	Kontinuerlig miljöövervakning (vart 5:e år).
H03	Buller: Fortsatt utveckling av buller databasen	Plan och miljö	Finansieras inom ram (personalkostnader)		Kontinuerlig förvaltning
H04	Buller: Beräkning av antal exponerade i olika ljudintervall	Plan och miljö	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Beräkning av antal exponerade genomförs när kartläggningen är helt klar.	Engångsinsats - pågående
H06	Buller: Mätdata från våra fasta mätstationer för buller	SLB-analys	Finansieras delvis inom ram (personalkostnad)	Kontinuerliga mätningar genomförs av SLB-analys.	Kontinuerlig miljöövervakning
H15	Förekommande hustyper och risker: Undersökning av upplevd inomhusmiljö	Hälsoskydd	Extern finansiering undersöks	Enkät för upplevd inomhusmiljö. Målgrupp är boende i relativt nybyggda eller ombyggda (t ex miljonprogramhusen) bostäder. Studien ska ge en översikt om status för nybyggda och ombyggda hus, i kunskapsuppbyggande syfte för att förutse eventuell risk för möjliga problem kommande år. Aktiviteten förbereds under 2015. Behovsställare: Hälsoskydd.	Engångsinsats - ny
H16	Program: Framtagande av program för övervakning av inomhusmiljö	Hälsoskydd	Finansieras inom ram (personalkostnad). Medel från KF krävs	Program för övervakning av tillståndet i stadens nybyggda och ombyggda bostäder. Insatsen förbereds 2015. Övervakning av upplevd boendemiljö (ventilation, fukt, lukt mm). Behovsställare: Hälsoskydd	Engångsinsats - pågående
H17	Buller: Inventering av vägtrafikbuller nattetid	Plan och miljö	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Genom att trafikflödesdata för olika delar av dygnet blir tillgängligt, ökar möjligheten att kontrollera bullret nattetid. Trafikbuller nattetid är en prioriterad fråga inom EU och sömnpåverkan den största orsaken till hälsoeffekter av buller.	Engångsinsats - ny
H18	Inomhusmiljö: Hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering för farliga ämnen	Miljöanalys	Finansieras inom ram (konsultmedel) och med medfinansiering från samarbetspartner	Påbörja hälsorelaterad miljögiftsövervakning inriktad på barns exponering tillsammans med Karolinska Institutet	Engångsinsats - ny

ID	Miljöövervakningsinsatser Vatten	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
V01	Övervakning av ekologisk status/ytvatten: Övervakning av ekologiska kvalitetsfaktorer som ingår i bedömning av ekologisk status enligt vattendirektivet	Miljöanalys	Finansieras inom ram (personalkostnad, konsultmedel)	Enligt preliminärt övervakningsprogram. Enligt preliminärt övervakningsprogram. År 2015 genomförs undersökning av vattenkemi, plankton, kiselager och provfiske i utvalda vattenområden i syfte att kunna göra bedömningar av ekologisk status enligt vattendirektivet för Stockholms sjöar och vattendrag. Under året ska även utförd övervakning 2012-2014 utvärderas och ett reviderat övervakningsprogram tas fram. Behovsställare: Miljöanalys, plan- och miljö.	Kontinuerlig miljöövervakning - kompletterad för att möta förändringar i vattenförvaltningen
V04	Miljögifter: Genomförande av reguljärt miljöövervakningsprogram	Miljöanalys	Finansieras inom ram	I Drevviken, Årstaviken, Brunnsviken och Saltsjön tas månatliga vattenprover och årliga fiskprover. Vattnet analyseras med avseende på metaller samt PFOS och PFOA. Fisken analyseras med avseende på PCB, HBCD, PBDE och PFOS. Från och med 2015 revideras programmet utifrån förslag på nytt program framtaget under 2014. Det nya programmet ska möta ökat antal vattenförekomster och ökat antal prioriterade ämnen i vattendirektivet. Behovsställare: Miljöanalys	Kontinuerlig miljöövervakning - kompletterad för att möta förändringar i vattenförvaltningen
V08	Vatten: Badvattenprovtagning enligt badvattendirektivet	Hälsoskydd	Extern finansiering	Badvattenprovtagningen utförs endast av förvaltningen om vi får uppdraget att utföra den. Behovsställare: Strandbadens huvudmän	Kontinuerlig miljöövervakning
ID	Miljöövervakningsinsatser Övergripande	Budget ansvar	Finansiering	Beskrivning	Status
O01	Miljöbarometern: Tillgängliggöra resultat från miljöövervakningen.	Miljöanalys	Finansieras inom ram (konsultmedel)	Kontinuerligt underhåll och utveckling av miljöinformationen i Miljöbarometern. Under 2015 ska vatteninformationen ses över och anpassas utifrån handlingsplan för god vattenstatus och vattendirektivet. Nytt avsnitt om lokala climateffekter ska utvecklas. Texter bearbetas med den nya miljö- och hälsoutredningen som underlag. Ny årlig uppföljning av stadens miljömål presenteras. Webbplatsens layout förbättras med ny responsiv design. Behovsställare: Miljöförvaltningen	Kontinuerlig miljöövervakning
O04	Datalagring: Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data	Miljöanalys	Finansieras inom ram	Samordna förvaltning och utveckling av Miljödata, miljöförvaltningens GIS-verksamhet och Öppen data genom att: <ul style="list-style-type: none"> - Leda förvaltningsgrupp för Miljödata - Informationsinsatser för miljöförvaltningens användare av Miljödata - Hantera intern och extern support för Miljödata - Företråda miljöförvaltningen i förvaltningsgruppen för e-GIS - Företråda miljöförvaltningen i stadens GIS-samordningsgrupp - Kommunera stadens GIS-arbete med förvaltningens GIS-användare. Behovsställare: Miljöförvaltningen, stadsledningskontoret	Kontinuerlig förvaltning